

Rutin

Idéburet offentligt partnerskap

IOP

Hässelby -Vällingby

stadsdelsnämnd

Beslutad 2024-05-23

Innehåll

| | |
|--|----------|
| Idéburet offentligt partnerskap, IOP | 3 |
| Syfte med rutinen | 3 |
| Omfattning..... | 3 |
| Definitioner | 3 |
| Roller och ansvar | 3 |
| Beskrivning av arbetssätt | 6 |
| Offentligt kontrakt | 7 |
| Förenligt med statligt stöd..... | 7 |
| Förenligt med kommunallagen | 8 |
| Demokrativillkor | 8 |
| Åtgärder i vissa undantagsfall för att uppfylla demokrativillkoret | 9 |
| Underlag från den idéburna aktören | 9 |
| Vad ska finnas med i överenskommelsen..... | 9 |
| Internt styrande dokument | 10 |
| Externt styrande dokument | 10 |
| Redovisande dokument..... | 10 |
| Revidering av rutinen | 10 |

Idéburet offentligt partnerskap, IOP

Syfte med rutinen

Syftet med rutinen för idéburet offentligt partnerskap är att tydliggöra processen för IOP för transparens, spårbarhet och ett enhetligt arbetssätt i förvaltningen.

Omfattning

Rutinen omfattar nämndens kärnverksamheter som kan ingå i idéburet offentligt partnerskap med idéburna aktörer för att i samverkan lösa komplexa samhällsutmaningar och därmed bidra till förverkligandet av ett politiskt beslutat program eller plan. Rutinen omfattar även, till viss del, stödfunktioner inom förvaltningen.

Definitioner

Idéburet offentligt partnerskap (IOP)

Överenskommelse om samverkan mellan offentlig och idéburen aktör i syfte att uppnå ett visst allmännyttigt samhälleligt mål. Begreppet lanserades 2010 av Forum, en ideell allmännyttig förening som har idéburna organisationer med social inriktning som medlemmar.

Komplexa samhällsutmaningar

Med komplex menas att det inte finns en lösning som är självklar eller helt perfekt. Det kan finnas olika sätt att lösa problemet. Det ska inte finnas några färdiga lösningar eller tjänster att köpa

Roller och ansvar

Stadsdelsdirektör ansvarar för att:

- en rutin finns framtagen för idéburet offentligt partnerskap
- ta emot information från avdelningschef om intresse att samverka kring en komplex samhällsutmaning genom IOP

samt om beskriven lösning kan bidra till förverkligandet av ett politiskt beslutat program eller plan

- teckna överenskommelse om IOP på uppdrag av nämnd
- ta emot information om uppföljning, behov av omformulering av överenskommelse, uppsägning av överenskommelsen samt tvist
- besluta om åtgärder vid behov

Avdelningschef ansvarar för att:

- ha kunskap om rutinen och det ansvar som följer av den
 - informera stadsdelsdirektör om uppföljning och eventuella åtgärder som planeras eller har genomförts
 - bereda ärende om genomförd uppföljning till nämnd
- informera stadsdelsdirektör vid behov av omformulering av överenskommelse, eventuell uppsägning av överenskommelse samt eventuell tvist

Enhetschef Trygghet och civilsamhällessamverkan

ansvarar för att:

- ta emot initiativ från idéburen aktör om partnerskap
- bedöma om ett partnerskap kan bidra till att lösa en komplex samhällsutmaning samt om beskriven lösning kan bidra till förverkligandet av ett politiskt beslutat program eller plan
- informera avdelningschef och stadsdelsdirektör om intresse att samverka kring en komplex samhällsutmaning genom IOP samt bedömning
- säkerställa att kontroll av reglerna för att anses vara en idéburen aktör genomförs och dokumenteras
- säkerställa att en bedömning görs om ett partnerskap är förenligt med kommunallagen och med EU:s statsstödsregler och att den dokumenteras
- säkerställa att en bedömning görs om det är en verksamhet som måste upphandlas enligt regler för upphandling och att den dokumenteras
- ett förslag om överenskommelse om partnerskap tas fram och följer rutinens punkter som ska vara med i överenskommelsen
- säkerställa att mål, aktiviteter och åtaganden för respektive part går att följa upp
- bereda ärende inför nämndens beslut om IOP
- tillsätta deltagare i styrgrupp
- säkerställa att uppföljning av överenskommelsen genomförs regelbundet, minst en gång per år, och efter att överenskommelsen avslutats
- att åtgärder sker utifrån resultat av uppföljning

Ekonomichef ansvarar för att:

- stöd kan ges av enhetens upphandlare vid bedömning om verksamheten är sådan att den måste upphandlas enligt regler för upphandling
- stöd kan ges vid bedömning av ekonomisk berättelse och bokslut

Kommunikatör ansvarar för att:

- idéburna aktörer på ett enkelt sätt kan komma i kontakt med förvaltningen genom att information och kontaktuppgifter finnas lättillgängliga, exempelvis på hemsida och i nyhetsbrev

Föreningssamordnare ansvarar för att:

- ha kunskap om rutinen och det ansvar som följer av den
- begära in underlag från idéburen aktör
- tillsammans med avdelningschef/verksamhetsutvecklare och idéburen aktör identifiera samhällsutmaning och på vilket sätt åtaganden kan bidra till att lösa en samhällsutmaning och hur åtaganden kan följas upp
- kontrollera verksamheten och dokumentera bedömning
- ge stöd till avdelningschef/verksamhetsutvecklare i framtagandet av överenskommelse
- bereda ärende till nämnd inför beslut om IOP
- följa upp och lämna en dokumenterad bedömning om efterlevnad av överenskommelse till avdelningschef
- bistå avdelningens stab/utvecklingsenhet med information
- vid uppföljning
- meddela avdelningschef vid brister i efterlevnad av överenskommelsen

Medarbetare ansvarar för att:

- ha kunskap om förvaltningens åtagande och den idéburna aktörens åtagande
- samverka med idéburen aktör utifrån överenskommelse
- om partnerskap
- meddela enhetschef vid brister av efterlevnad av överenskommelsen

Beskrivning av arbetsätt

Samverkan med idéburna aktörer genom IOP handlar om att tillsammans lösa ett komplext samhällsproblem. Samverkan ska ske på initiativ av den idéburna aktören. Båda parter ska säkerställa att de åtaganden som planeras av parterna är väsentliga för att lösa samhällsutmaningar och att de går att följa upp. Båda parter ska bidra med resurser till verksamheten, den idéburna aktören kan exempelvis bidra med ideellt arbete och förvaltningen kan bidra med exempelvis administrativa resurser eller lokal. För att anses vara en idéburen aktör i offentligt finansierad välfärdsverksamhet ska aktören vara en juridisk person som inte:

- är direkt eller indirekt ägd eller kontrollerad av staten, en kommun eller en region
- har ett syfte som är egennyttigt
- bedriver eller har för avsikt att bedriva offentligt finansierad välfärdsverksamhet
- gör några värdeöverföringar till annan än registrerade idéburna aktörer eller till forskning

Öppenhet och kommunikation

För att idéburna aktörer på ett enkelt sätt ska komma i kontakt med förvaltningen ska information och kontaktuppgifter finnas lättillgängligt, exempelvis på hemsida och i nyhetsbrev.

Partnerskapet

Innan ett partnerskap kan bli aktuellt ska förvaltningen göra följande bedömning:

- det är inte en verksamhet som måste upphandlas enligt regler för upphandling
- ett partnerskap är förenligt med kommunallagen
- ett partnerskap är förenligt med EU:s statsstödsregler
- verksamheten uppfyller demokrativillkoren

Följande ska säkerställas:

- det finns inte en marknad eller en konkurrenssituation att vårda
- den tänkta verksamheten är på initiativ av den idéburna aktören
- verksamheten är ett led i att förverkliga ett politiskt program eller plan där idéburna organisationer/aktörer särskilt nämns
- verksamheten kan inte ses som en del av det normerade föreningsbidraget
- bägge parter är med och finansierar verksamheten
- verksamheten detaljregleras inte från staden
- verksamheten avses att drivas under längre tid
- det ska inte finnas några färdiga lösningar eller tjänster som kan köpas
- demokrativillkoren uppfylls

Offentligt kontrakt

En överenskommelse om partnerskap får inte innebära tilldelning av ett offentligt kontrakt i upphandlingsrättslig mening.

Sammanfattningsvis kan ett offentligt kontrakt definieras som:

- ett avtal mellan två eller flera parter
- ett avtal som rör en upphandlande myndighets anskaffning av en vara, tjänst eller byggentreprenad
- att den upphandlande myndigheten har gjort ett val av leverantör
- ett avtal som hänvisar till skyldigheter av köprättslig karaktär

Förenligt med statligt stöd

Regler om statligt stöd ska tillämpas när en kommun stöttar en verksamhet genom offentliga medel. Statsstöd är när det offentliga stöttar en ekonomisk verksamhet med offentliga medel och det leder till att mottagaren får en fördel jämfört med andra aktörer på marknaden.

Stödåtgärderna kan se olika ut. Det kan till exempel handla om bidrag, lån på förmånliga villkor, borgensåtaganden, garantier, hyresnedsättningar eller reducerade offentliga avgifter. Se vidare <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/statsstod/statsstod--en-oversikt/>

Förenligt med kommunallagen

Partnerskapet måste även vara förenligt med kommunallagen. Med det menas framför allt att grunden för partnerskapet och ska vara av allmänt intresse och som huvudregel inte innebära ett stöd till enskilda.

Demokrativillkor

Syftet med ett demokrativillkor är att säkerställa att ett partnerskap inte inleds med en idéburen aktör som har en verksamhet som står i strid med demokrativillkoret. Att verksamheten uppfyller demokrativillkoret innebär att beskrivning av dess grundläggande värderingar och verksamhet utgår från en respekt för alla människors lika värde, enskildas grundläggande fri- och rättigheter och det demokratiska styrelseskicket samt att aktören intygar att demokrativillkoret uppfylls.

En aktör ansvarar för sina företrädares agerande eller en medlems agerande som företräder eller på uppdrag representerar verksamheten. Aktören ansvarar också för inbjudna föreläsare eller andra personer som ges utrymme inom ramen för verksamheten. Det gäller även samarbete med andra verksamheter eller inom ramen för en paraplyorganisation. Den idéburna aktören kan däremot bedriva en verksamhet som enbart riktar sig till en viss målgrupp vilket kan vara nödvändigt för att uppnå syftet med verksamheten och åtaganden i överenskommelsen.

Rättfärdiga, främja eller uppmana kränkningar av enskildas fri- och rättigheter

Nedan finns exempel på ageranden då en verksamhet kan sägas rättfärdiga, främja eller uppmana kränkningar av enskildas fri- och rättigheter och då ett partnerskap inte ska ingås. Den idéburna aktören eller dess företrädare:

- försvarar våld eller hot mot någon
- försvarar och uppmanar till hedersrelaterat våld
- rättfärdigar, uppmanar eller främjar terrorhandlingar eller våldsbejakande extremism genom finansiering, rekrytering eller spridande av propaganda
- rättfärdigar grova kränkningar av mänskliga rättigheter som sker i andra länder
- har samröre med, finansierar eller på annat sätt stödjer grupper eller individer som inskränker enskildas grundläggande fri- och rättigheter

Motarbete det demokratiska styrelseskicket

Nedan finns exempel på ageranden som anses motarbete det demokratiska styrelseskicket och då ett partnerskap inte ska ingås:

- när en aktör begår lagbrott, rättfärdigar eller uppmuntrar till våld för att uppnå ett politiskt mål och därmed motarbetar det demokratiska styrelseskicket
- när en aktör uppmanar sina medlemmar att inte följa svensk lag

Åtgärder i vissa undantagsfall för att uppfylla demokrativillkoret

I vissa undantagsfall kan förvaltningen bedöma att den idéburna aktören kan gå vidare i processen om åtgärder vidtas för att uppfylla demokrativillkoret. Exempel på åtgärd kan vara att aktören aktivt ska ta avstånd från uttalanden i sociala medier som når verksamhetens målgrupp och att åtgärden leder till att agerandet inte upprepas. En annan åtgärd kan vara att aktivt ta avstånd för en föreläsares uppfattning som denne uttryckt och som inte är förenligt med demokrativillkoret eller att utesluta en företrädare eller medlem. Den idéburna aktören ska redovisa genomförda åtgärder senast det datum som förvaltningen beslutat om.

Underlag från den idéburna aktören

Den idéburna aktören ska kunna lämna följande:

- Beskrivning av verksamheten
- Stadgar
- Årsmötesprotokoll
- Verksamhetsberättelse
- Ekonomisk berättelse med bokslut
- Revisionsberättelse
- Verksamhetsplan och styrelseförteckning
- Uppgifter om medlemsantal

Vad ska finnas med i överenskommelsen

- Syfte med överenskommelsen, beskriva den gemensamma samhällsutmaningen och lösningen samt på vilket sätt lösningen är ett led i förverkligandet av ett politiskt beslutat program eller plan
- Mål
- Värdegrund/förhållningssätt
- Målgrupp
- Aktiviteter och åtaganden
- Verksamhetens organisation
- Dokumentation och redovisning
- Ekonomi
- Uppföljning

- Omformulering, uppsägning av överenskommelsen och tvist

För vidare information och vägledning inför skrivandet av överenskommelse se rapport Utveckla idéburet offentligt partnerskap från Sveriges kommuner och regioner (SKR):

<https://skr.se/download/18.5627773817e39e979ef5bf70/16424889%2046996/7585-630-8.pdf>

Internt styrande dokument

| | |
|-------------------|--|
| Kommunfullmäktige | Riktlinjer för idéburet offentligt partnerskap, 2017 |
| Stadsdelsnämnden | Mallar för redovisande dokument |

Externt styrande dokument

| | |
|------------|--|
| Riksdagen | Kommunallag (2017:725) |
| Riksdagen | Lag (2013:388) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler |
| Regeringen | Idéburen välfärd– Betänkande av Utredningen om Idéburna aktörer i välfärden, SOU 2019:56 |

Redovisande dokument

| | |
|------------------|---|
| Stadsdelsnämnden | Kontroll och bedömning av idéburen aktör- ifylld mall |
| Stadsdelsnämnden | Uppföljning av överenskommelse, IOP- ifylld mall |

Revidering av rutinen

| | |
|---|-------------------------------------|
| Rutinen revideras årligen eller vid behov | Nästa planerade revidering: 2026-01 |
|---|-------------------------------------|